

Livets väg

nr 49

Jesus sa: Jag är vägen, sanningen och livet. Ingen kommer till Fadern utom genom mig (Joh. 14:6).

Den kristna tron (1)

I denna artikelserie skall jag gå igenom de viktigaste delarna av den kristna tron. Utgångspunkten är Bibeln och *Martin Luthers lilla katekes*. Som präst är det mitt uppdrag och ämbete från Gud att undervisa i Guds ord som är oss givet till frälsning och salighet. Genom tron på vår Herre Jesus Kristus får vi en säker ledstjärna genom hela livet och visshet om syndernas förlåtelse och evigt liv.

Gud har uppenbarat sig i naturen

Hur kan vi veta att det verkligen finns en Gud? Somliga menar att det är omöjligt att veta något om detta. Andra är ateister och påstår tvärsäkert att Gud inte finns. Men många tänker att det nog ändå måste finnas en högre makt, någon som har skapat allt det underbara och vackra som vi ser runt omkring oss. Inte kan väl den storslagna naturen, hav och berg, skogar, växter, djur och människor bara ha kommit till av en slump?

Bibeln säger att Gud finns och att han har uppenbarat sig för oss på flera sätt. Först och främst kan vi förstå att Gud finns genom att se på allting i naturen runt omkring oss. En enda blomma är ett fantastiskt konstverk i sig själv. Ett litet frö faller ner i jorden och så växer det upp med stjälk, blad och blommor. Och i blomman finns det honung för insekterna,

vilka sedan får med sig frömjöl och för det vidare till en annan blomma där befruktning sker. Så sprider sig blommorna och bildar vackra ängar med underbar färgprakt varje vår och sommar. Jesus säger om detta:

Se på liljorna, hur de växer. De varken arbetar eller spinner. Men jag säger er att inte ens Salomo i all sin prakt var klädd som en av dem (Luk. 12:27).

Bibeln betonar också hur ologiskt det är att påstå att något som är väldigt komplicerat och fint skulle ha kommit till av sig självt. När vi t.ex. ser en vacker byggnad undrar vi vem som har byggt den och när det skedde. Vi kan till exempel läsa om det berömda Eiffeltornet i Paris. Det byggdes år 1887-1889 av Gustave Eiffels företag under ledning av två skickliga ingenjörer och ett stort antal duktiga arbetare. Jag var också en gång uppe i tornet och gladde mig över den storslagna utsikten.

Men jag har aldrig hört talas om någon som påstår att Eiffeltornet skulle ha kommit till av sig självt!? Är det då inte högst ologiskt att påstå att hela världen skulle ha kommit till av sig självt utan någon konstruktör? Är det inte mycket mera sannolikt att det finns en Skapare, en Gud, som har gjort allt detta? Bibeln säger:

Varje hus är byggt av någon, men Gud är den som har byggt allt (Hebr. 3:4).

Gud har uppenbarat sig i samvetet

Det finns en annan sak som också visar att Gud finns. Det är vårt samvete. Varje människa har ett samvete som gör att vi direkt inser att vissa handlingar är onda

Livets väg

Evangeliskt-lutherskt kyrkoblاد

Nr 49, 27 jan 2023

Red. kyrkoherde Sten Rydh

medan andra är goda. Vi förstår att det är fel att mörda, ljuga och stjäla. Vi förstår att vi ska behandla andra människor och även djuren väl och att det är grymt att plåga andra varelser och mycket dåligt att förstöra naturen runt omkring oss. Vi inser av oss själva att kärlek, trygghet, vänlighet och omtanke är något gott, medan elakhet, hat, avundsjuka och otrohet är något ont. Men om vi nu endast vore slumpmässiga varelser, varifrån kommer då samvetet? Vi ser ju också att djuren tar väl hand om sina ungar och att de håller ihop mot faror som hotar. Överallt i naturen sker underbara och märkliga ting. Varifrån kommer allt detta om inte från Skaparen som konstruerat allting så att det skulle vara gott och bra för oss alla? Och varifrån kommer människans förmåga att tänka och tala? I världen finns flera tusen olika språk och vi vet hur svårt det är att lära sig ett enda nytt, främmande språk. Ändå lär sig de små barnen att tala sitt modersmål på ett lekfullt sätt, precis som de lär sig att först krypa, sedan gå, springa, leka och hoppa. Ja, både djur och människor har en otrolig inlärningsförmåga.

Människan har under århundraden kommit längre och längre i en mängd vetenskaper som matematik, fysik, kemi, medicin, teknik m.m. Människan har också genom tiderna utvecklat kultur i form av litteratur, musik, dans, teater, film och TV och andra media. Ständigt kommer nya, fantastiska uppfinningar som tidigare generationer inte ens kunnat drömma om. Vi människor har konstruerat vagnar, bilar, tåg, flygplan, rymdraketer och alla slags maskiner. Skickliga ingenjörer har utvecklat internet och mobiler och utvecklingen fortsätter hela tiden. Inom musiken har utvecklingen ständigt gått framåt så att vi fått musikaliska mästerverk av högsta kvalitet inom många olika genrer som klassisk musik, jazz, rock och

folkmusik. Samma sak gäller inom alla möjliga områden. Vetenskapen utforskar ständigt vår värld på ett otroligt sätt och nya upptäckter görs ständigt. Allt detta är en följd av människans otroliga förmåga att tänka och konstruera.

Människan har också en mängd inre känslor och tankar. Hjärnan är mer komplicerad än någon dator. Och frågan är då: Vem har konstruerat hjärnan? Vem gör så att hjärtat slår hela livet? Vem ser till att lungorna fungerar så att vi kan andas och leva? Vem har skapat oss människor och allting vi ser i världen? Det enda förnuftiga, logiska svaret är att det måste finnas en Gud, en Skapare, som är mycket större och kunnigare än vi själva. Bibeln säger om alla människor:

Det man kan veta om Gud är uppenbart bland dem, eftersom Gud har uppenbarat det för dem. Ända från världens skapelse syns och uppfattas hans osynliga egenskaper, hans eviga makt och gudomliga natur, genom de verk han har skapat (Rom. 1:19-20).

Bibeln betonar att även de som inte tillhörde Israels folk och hade fått Mose lag ändå i skapelsen fått en inre kunskap om Gud, skriven i sina hjärtan. Aposteln Paulus skriver:

För när hedningar som inte har lagen av naturen gör vad lagen befäller, då är de sin egen lag trots att de saknar lagen. De visar att det som lagen kräver är skrivet i deras hjärtan. Om detta vittnar också deras samveten och tankar som sinsemellan anklagar eller till och med försvarar dem (Rom. 2:14-15).

Gud har alltså enligt Bibeln uppenbarat sig för alla människor. Därför kan vi också se hur de allra flesta människor har någon form av religion eller gudsdyrkan.

Men naturen och samvetet ger inte någon fullständig kunskap om vem Gud är eller vad han vill med oss människor. Den

kunskapen har Gud uppenbarat för oss på annat sätt, nämligen genom Bibeln och då särskilt genom budskapet om Jesus Kristus och frälsningen.

Olika religioner

När människor har gjort sig egna tankar om Gud har många olika religioner uppstått. Religionerna är ett uttryck för människors olika tankar om Gud. De största världsreligionerna är hinduismen, buddhismen, Islam, judendomen och kristendomen. Men det finns många fler religioner, t.ex. shintoism, sikhism, och daoism. Antalet anhängare i världen är ungefär (uppgift från 2021, räknat i miljoner):

Kristendom	2000
Islam	1800
Hinduism	1100
Buddhism	500
Shintoism	100
Sikhism	25
Judendom	14
Daoism	12

Antalen är förstås osäkra. Många tillhör en religion utan att vara aktiva utövare.

Skillnaden mellan religionerna

Det finns dock en stor och viktig skillnad mellan religionerna. I alla religiösa system utom i kristendomen försöker man att få en nådig Gud genom egna goda gärningar, kärlek och offer. Men enligt kristendomen är detta omöjligt. Istället lär kristendomen att Gud är nådig endast för Kristi skull. Endast genom att Jesus har lidit och dött för hela världens synd kan vi få komma till himlen och bli evigt saliga. Denna huvudlära finns endast i kristendomen.

Det är genom Bibeln, som också kallas den heliga Skrift, som läran om frälsningen

är uppenbarad. Gud har sänt sina profeter och apostlar för att förkunna detta budskap för hela världen.

Skillnaden mellan religionerna är därför att kristendomen är den enda sanna religionen, uppenbarad av Gud i Bibeln. Alla andra religioner är präglade av människors egna tankar. Därför innehåller de mycket som strider mot Bibeln.

Men hur kan man veta detta? Är det inte så att allting är relativt och osäkert? Nej! Svaret på denna fråga är att Gud själv ger oss visshet om att Bibeln verkligen är hans eget ord. Det sker genom den Helige Andes makt att skänka oss tron och övertyga våra hjärtan om att Jesus verkligen är Guds Son och hela världens Frälsare.

Bibelns innehåll i stora drag

Ordet "Bibel" kommer av "Biblia" som betyder böcker. Bibeln är en samling av totalt 66 olika böcker. Den är uppdelad i två huvuddelar: Gamla Testamentet (GT) och Nya Testamentet (NT). GT innehåller 39 böcker som kom till under lång tid före Kristus medan NT innehåller 27 böcker som kom till under den närmaste tiden efter Kristus. Bibelns äldsta skrifter är de fem Moseböckerna. De är skrivna av profeten **Mose**, som levde ca 1526-1406 f.Kr. Mose skrev om världens skapelse, som enligt Bibelns kronologi skedde ungefär 4000 år före Kristus. Efter de första människorna Adam och Eva kom en lång rad s.k. patriarker (fäder) som blev mycket gamla. Den äldste, Metusela, levde 969 år. Genom att Gud lät dessa människor bli så gamla kunde delar av jorden relativt snabbt befolkas.

Mose skrev mycket om patriarkerna **Abraham**, **Isak** och **Jakob**. De fick Guds löfte att det längre fram i historien skulle komma en frälsare, *Messias*. Ordet *Messias* betyder "den smorde" och heter

på grekiska *Kristus*. Alla troende i GT väntade på att Messias skulle komma. Jakob fick av Gud namnet **Israel** och efter honom kallades hela folket för Israels folk.

I fyrahundra år levde Israels folk i Egypten. Jakobs son **Josef** hade kommit dit som slav, men Gud hjälpte honom så att han blev den egyptiske kung Faraos medhjälpare. Under Josefs tid hade Israels folk det mycket bra i Egypten. Men långt senare kom en grym och ond Faraos som plågade folket svårt. Då fick **Mose** Guds uppdrag att befria folket. Gud sände tio svåra plågor över Faraos för att han skulle släppa Israels folk. Till sist lät han folket gå och Mose ledde då folket i ett stort uttåg genom Röda havet. Gud lät en stark vind blåsa så att folket kunde gå på havsbotten över till andra sidan. Men när egyptierna förföljde dem lät Gud vattnet komma tillbaka över dem så att Faraos och hans här drunknade. Mose fick sedan ta emot tio Guds bud på berget Sinai.

Efter Mose kom **Josua**, som förde folket in i Israels land där Abraham, Isak och Jakob tidigare hade bott. Under ledning av Josua erövrades landet. Efter honom kom en rad domare, som var Israels ledare under lång tid. Den mest kände var **Simson**, som var mycket stark och befriade folket från filistéerna, som hade ockuperat stora delar av Israel.

Efter domartiden valdes **Saul** till kung. Men han ville inte lyda Gud troget, och då utsågs istället **David** till kung. David var en from kung som skrev många psalmer i Psaltaren, som är Bibelns egen bönbok. På grund av att folket ofta syndade och avföll från Gud blev landet uppdelat i två riken (Juda och Israel). Båda fördes bort i fångenskap vid olika tidpunkter, men endast Juda fick återvända. Gud kallade under denna tid flera profeter som talade och skrev Guds ord. Främst bland dem var

Jesaja, Jeremia, Daniel och Hesekiel. GT:s sista profet var **Malaki**, som predikade på 400-talet f. Kr.

Under tiden efter Malaki fram till Kristus skrevs inga bibliska böcker. Men det finns andra böcker som berättar om vad som hände i judafolket och omgivande länder under denna tid. De kallas GT:s *apokryfer* (gömda böcker) och Luther tog med dem i sin bibelöversättning därför att de är goda och nyttiga att läsa. De förklarar vad som hände under tiden mellan GT och NT. Men dessa skrifter hör inte med till den bibliska uppenbarelsen.

Vår tideräkning utgår från **Jesu födelse**. Men när tideräkningen fastställdes på 500-talet (av munken Dionysios Exiguus) uppstod ett fel på några år. Jesu födelse skedde därför troligen ca 6-7 år f. Kr. Detta vet vi därför att kung **Herodes** dog 4 f.Kr., och det var han som försökte döda Jesus genom att mörda en mängd oskyldiga pojkar (2 år eller yngre) i trakten av Betlehem, Jesu födelsestad.

NT:s skrifter är skrivna av evangelister och apostlar och några av deras närmaste medarbetare. Jesus kallade 12 apostlar och utlovade att den Helige Ande på ett särskilt sätt skulle vara med dem och inge dem vad de skulle skriva. Sedan kallade Jesus också **Paulus** som en särskild apostel med uppdraget att missionera bland hedningarna.

NT består av 27 skrifter. Det är de fyra evangelierna (Matteus, Markus, Lukas och Johannes), Apostlagärningarna, Paulus 13 brev, några brev av Petrus, Johannes, Jakob och Judas (8 st) och Uppenbarelseboken skriven av aposteln Johannes. NT omfattar tiden från Jesu födelse fram till slutet av aposteln Johannes liv. Han var då enligt Uppenbarelseboken på ön Patmos under en tid av romersk förföljelse av de kristna.

NT omfattar ungefär tiden 7 f.Kr. – 100 e. Kr.

Huvudinnehållet i Nya Testamentet handlar om Jesu liv, död och uppståndelse. Apostlagärningarna berättar sedan om hur apostlarna efter Jesu himmelfärd fick ta emot den helige Andes särskilda gåva på pingstdagen och om hur de sedan gick ut och predikade om vad Jesus hade gjort och lärt. En stor del handlar om aposteln Paulus. Han var först en motståndare och förföljare av de kristna, men han blev omvänd när Jesus uppenbarade sig för honom på vägen till Damaskus. Sedan blev Paulus döpt och ägnade hela sitt liv åt att som missionär resa runt i olika länder och vittna om Kristus.

Paulus gjorde tre missionsresor i Asien och Europa och blev sedan tillfångatagen och fick som fånge resa till kejsaren i Rom. På sjöresan utbröt en svår storm, och skeppet var nära att gå under. Men Gud var med Paulus och alla blev räddade på ön Malta. Apostlagärningarna slutar med att Paulus satt i ett fängelse i Rom, där han hade ganska stor frihet att arbeta och ta emot besök. Av hans brev framgår det att han planerade att också resa till Spanien, vilket han också gjorde enligt utombiblisk tradition.

Bibeln berättar att flera kristna förkunnare fick lida martyrdöden (martyr = vittne om Kristus). Det var bl.a. Johannes döparen, diakonen Stefanus och aposteln Jakob. Utombibliska källor säger att både Petrus och Paulus avrättades av den grymme kejsaren Nero, som regerade år 54-68.

De fyra evangelierna berättar ingående om vad Jesus gjorde och lärde. Framför allt berättas om hur han blev tillfångatagen, plågad, korsfäst, död och begravnen. Men på tredje dagen uppstod han igen ifrån de döda. Många vittnade om att graven var tom och sedan visade sig den uppståndne

Kristus för några kvinnor, för alla apostlarna vid flera tillfällen och en gång för mer än 500 personer på en gång.

Till sist fick apostlarna vara med som vittnen när han for upp till himlen. Medan han välsignade apostlarna lyftes han upp och en molnsky tog bort honom ur deras åsyn. En ängel visade sig då och förkunnade att Jesus skall komma tillbaka till världen igen på samma sätt som när han for upp. Enligt Bibelns lära kommer Jesus tillbaka på domens dag, då alla döda uppstår. I domen sker en uppdelning då de som trott på Kristus får evigt liv i himlen hos Gud medan de övriga får evigt straff.

Nya Testamentets brev handlar om betydelsen av vad Jesus lärde och gjorde. Alla breven handlar om att vi människor är syndare som behöver frälsning. Frälsningen har skett genom att Jesus dog för hela världens synd. Han levde som en fullkomlig människa utan synd och uppfyllde till punkt och pricka Guds lag. Den som tror på honom skall därför aldrig någonsin förgås utan få evigt liv i himlen. Breven undervisar också om vad kyrkan, prästämbetet och sakramenten är. Hela denna undervisning finns i korthet sammanfattad i Luthers lilla katekes. Luther skrev också den större katekesen, där Bibelns huvudstycken behandlas mer ingående.

Bibeln är Guds ord

Att Bibeln är Guds ord innebär att den inte består av mänskliga tankar och idéer utan av Guds egen undervisning. Bibeln är visserligen skriven av människor på mänskligt språk (hebreiska, arameiska, grekiska), men det är Gud som har ingivit författarna vad de skulle skriva. Jesus säger själv:

Tro inte att jag har kommit för att upphäva lagen eller profeterna. Jag har inte kommit för att upphäva utan för att

uppfylla. Jag säger er sanningen: Innan himmel och jord förgår ska inte en bokstav, inte en prick i lagen förgå, inte förrän allt har skett (Matt. 17f).

”Lagen” är här en beteckning på hela Gamla Testamentet. Allt som profeterna hade skrivit i sina bokrullar är Guds Ord, som måste uppfyllas i varje detalj. Inte en enda bokstav får ändras.

Aposteln Paulus betonar att detta gäller alla de heliga Skrifterna, både NT och GT. Han skriver:

Hela Skriften är utandad av Gud (2 Tim. 3:16).

Detta ställe kan också översättas ”inspirerad av Gud”. Det betyder att det är Guds Ande som talar genom ordet. Och aposteln Petrus skriver:

Framför allt ska ni veta att ingen profetia i Skriften har kommit till genom egen tolkning. Ingen profetia har burits fram genom någon människas vilja, utan ledda av den helige Ande har människor talat vad de fått från Gud (2 Petr. 1:20f).

Läs Bibeln regelbundet!

Bibeln själv uppmanar oss att lyssna flitigt på Guds ord, läsa och lära oss det. Hela den 119:e psalmen i Psaltaren handlar om detta. Det är en s.k. alfabetisk psalm som är indelade i 22 grupper med 8 verser i varje. Varje vers i den första gruppen börjar med hebreiskans första bokstav Alef (A). I nästa grupp börjar varje vers med Beth (B), o.s.v. genom hela alfabetet. Detta var en hjälp när man lärde sig psalmen utantill. Så får också vi glädja oss över denna underbara psalm. Här återges några av de 176 verserna:

1 Saliga är de som vandrar i fullkomlighet, de som lever efter Herrens undervisning.

2 Saliga är de som tar hans vittnesbörd i akt, de som av allt hjärta söker honom,

3 de som inte gör det som är orätt utan vandrar på hans vägar.

4 Du har givit dina befallningar för att de skall hållas med all kraft.

5 O, att mina vägar vore rätta, så att jag höll dina stadgar!

6 Då skulle jag inte komma på skam när jag tänkte på alla dina bud.

7 Jag vill tacka dig av uppriktigt hjärta när jag lär känna dina rättfärdiga domslut.

8 Dina stadgar vill jag hålla, överge mig aldrig!

9 Hur kan en ung man bevara sitt liv rent? När han håller sig till ditt ord.

10 Jag söker dig av hela mitt hjärta, låt mig inte fara vilse från dina bud.

11 Jag gömmer ditt tal i mitt hjärta för att jag inte skall synda mot dig.

33 Visa mig, Herre, dina stadgars väg, så vill jag akta på den ända till slutet.

44 Jag vill alltid ge akt på din undervisning, alltid och i evighet.

55 Jag tänker om natten på ditt namn, Herre, jag ger akt på din undervisning.

72 Din muns undervisning är bättre för mig än tusentals stycken guld och silver.

105 Ditt ord är mina fötters lykta och ett ljus på min stig.

114 Du är mitt beskydd och min sköld, jag hoppas på ditt ord.

123 Mina ögon längtar efter din frälsning, efter din rättfärdighets ord.

130 När dina ord öppnas, ger de ljus och skänker förstånd åt enkla människor.

140 Ditt tal är fullkomligt rent, din tjänare älskar det.

160 Summan av ditt ord är sanning, dina rättfärdiga domslut är eviga.

165 Stor frid äger de som älskar din undervisning, ingenting kan få dem på fall.

174 Jag längtar efter din frälsning, Herre, din undervisning är min glädje.

Forts. i nästa nr